

Jack London

Sự điên rồ của Giôn Han

Câu chuyện tôi kể ra đây là có thật, xảy ra tại trường đấu bò ở Kitô. Tôi ngồi trên khán đài với Giôn Han, Maria Valenxuêla và Lui Xécvalôt. Chúng tôi chứng kiến sự việc xảy ra đó từ đầu đến cuối. Tôi đi trên chuyến tàu du lịch mang tên Êcuado từ Panama đến Goayakin, Maria Valenxuêla là chị họ tôi. Tôi biết chị ấy từ lâu. Chị ấy đẹp lắm. Tôi là người Tây Ban Nha - người Êcuado thì đúng hơn, nhưng tôi lại là con cháu Pedrô Patinô, 1 trong những thuyền trưởng của Pixarô. Họ là những người dũng cảm. Họ là những anh hùng. Thế chẳng phải chính Pixarô đã dẫn 350 kỵ sĩ Tây Ban Nha và 4000 người da đỏ đến tận vùng Coócdilêrát xa xôi để tìm vàng sao? Và chẳng phải những con người đó đã chết trong cuộc thám hiểm vô ích đó sao? Vậy mà Pedrô Patinô đã không chết. Chính ông ta đã sống sót và lập nên thế, nhưng tôi là người Tây Ban Nha. Tôi tên là Manuêđơ Giêxu Patinô. Tôi là chủ nhiều ấp trại, và hàng chục nghìn dân da đỏ là nô lệ của tôi, dù luật pháp có nói rằng họ là những người tự do làm việc theo hợp đồng tự do. Luật pháp là cái gì đến buồn cười. Những người Êcuado chúng tôi khinh thường luật pháp. Đó là luật pháp của chúng tôi. Tự chúng tôi làm ra luật pháp.

Tên tôi là Manuêđơ Giêxu Patinô. Hãy nhớ đến tên đó. 1 ngày nào cái tên đó sẽ được ghi vào sổ sách. ở Êcuado có những cuộc cách mạng. Chúng tôi gọi đó là những cuộc tuyển cử. Nghe cũng hài hước đấy chứ? Có phải thế bạn gọi là chơi cho không nhỉ? Giôn Han là 1 người Mỹ. Lần đầu tiên tôi gặp anh ta ở khách sạn Tivôli ở Panama. Anh có rất nhiều tiền - mà điều này tôi cũng chỉ nghe đồn thôi. Anh đi Li-ma, nhưng lại gặp Maria Valenxuêla ở khách sạn Tivôli, Maria Valenxuêla là chị họ tôi và là 1 bà chị xinh đẹp. Đẹp thật đấy, đẹp nhất trong đám phụ nữ ở Êcuado. Nhưng cũng là 1 phụ nữ đẹp nhất trên thế gian này, dù đó là ở Pari, ở Mađorít, ở New york hay ở Viên. Đi đâu đàn ông cũng phải ngấm nhìn chị, và Giôn Han đã ngấm chị ấy ở Panama. Anh ta yêu chị ấy, tôi biết chắc chắn là vậy. Đúng chị ấy là người Êcuado nhưng cũng là người của mọi dân tộc, của toàn thế giới. Chị nói được nhiều thứ tiếng. ồ, mà chị hát thì chẳng khác gì nghệ sĩ. Nụ cười của chị ấy, sao mà kỳ diệu và tuyệt trần làm vậy. Đôi mắt của chị - Ôi! Đám đàn ông ngấm nhìn đôi mắt của chị mới đắm đuối làm sao! Đó là đôi mắt mà người Anh các bạn gọi là đôi mắt làm ta sững sờ. Đó là đôi mắt của chôn đào tiên. Giới nam nhi đắm mình trong đôi mắt của chị. Maria Valenxuêla giàu có, giàu hơn tôi, 1 người đã được coi là rất giàu ở Êcuado rồi đấy. Nhưng Giôn Han không quan tâm đến tiền của chị tôi. Anh ta có 1 trái tim, mà lại là 1 trái tim khác

người. Anh ta là 1 tên rồ. Anh ta đã không đi Lima, mà xuống làm ở Goayakin và theo chị ấy đến Kitô. Chị ta đang trên đường về nhà sau khi đi chơi Châu Âu và những nơi khác. Tôi không hiểu chị ấy tìm thấy gì. ở anh ta, nhưng chị ấy thích anh ta. Tôi biết rõ điều đó, nếu không, anh ta chẳng việc gì lại lẻo đẹo theo chị ấy đến Kitô. Chị ấy mới anh ta đến. Tôi nhớ lúc đó chị ấy nói:

-Mời anh đến Kitô, tôi sẽ dẫn anh đi xem đấu bò, dũng cảm, thông minh, tuyệt vời lắm nhé.

Nhưng anh ta nói:

-Tôi lại đi Lima chứ không phải đi Kitô. Mục đích chuyến đi của tôi trên con tàu này là như vậy.

-Anh đi chơi phải không? - Maria Valenxuêla nói, rồi chị nhìn anh ta đầy quyến rũ, chứa chan hứa hẹn.

Thế là anh ta nhận lời. Không, không phải anh ta đến để xem đấu bò. Anh ta đến là vì những gì anh ta nhìn thấy trong đôi mắt của chị ấy. Đàn bà như chị Maria Valenxuêla là vô cùng hiếm, trăm năm nay mới có 1 người. Họ không thuộc riêng của dân tộc nào, họ vĩnh cửu. Họ là những người ta thường gọi là vũ trụ. Họ là những nữ thần, đáng nam nhi quỳ mọp dưới chân họ. Họ thao túng đàn ông và điều khiển đàn ông như những con rối. Nàng Cleopatra là 1 người phụ nữ như vậy, và cả mụ phù thủy Sosi nữa. Mụ ta đã biến tất cả đàn ông thành lợn hết. A! Haha! Thế

không phải à?

Sự việc xảy ra đột ngột bởi vì Maria Valenxuêla lại nói:

-Người Anh nhà các anh là... là gì nhỉ? Là dã man: có đúng không? Các anh đấu quyền Anh ăn giải. 2 người đàn ông đánh nhau, đâm vào mặt cho hoa cả mặt mày, mũi gãy đi mới thôi.

Thật gớm ghiếc! Còn người xem lại la ó ầm ĩ, sướng như điên. Thế không phải là man rợ sao?

-Nhưng họ là con người - Giôn Han nói - và họ đấu ăn giải là vì họ muốn thế. Không ai bắt họ. Họ hành động như thế vì không có gì trên đời này họ thích bằng.

Maria Valenxuêla mỉm cười khinh bỉ và nói:

-Họ thường giết chết nhau, không phải thế sao? Tôi đọc thấy trên báo.

-Thế còn con bò - Giôn Han nói - Con bò đã bị giết chết nhiều lần trong những cuộc đấu bò, mà con bò lại không muốn ra trường đấu chút nào. Làm như thế là không công bằng với con bò. Con bò buộc phải đấu. Trong khi đó con người trong đấu ăn giải lại không bị bắt buộc.

-Tuy thế, người đấu quyền Anh tàn bạo hơn - Maria Valenxuêla nói - Anh ta dã man. Anh ta hoang dại. Anh ta là thú vật. Anh ta lấy vuốt của mình đánh chằng khác gì con gấu ở trong hang, và anh ta dữ tợn. Những cuộc đấu bò - ôi! Chắc anh chưa bao giờ được xem đấu bò nhỉ? Người đấu bò thông minh. Anh ta phải có

kỹ xảo. Anh ta hiện đại. Anh ta lẳng mạn. Anh ta chỉ là con người, dịu dàng và dễ thương, vậy mà anh ta đứng ra đối chọi với con bò hung dữ. Rồi anh ta dùng thanh kiếm mảnh mai đâm 1 phát vào trái tim con vật to lớn và giết chết nó. Thật là vui mắt. Nó làm trái tim ngừng đập: con người nhỏ bé, con thú to lớn, mặt cắt rộng, hàng nghìn người hồi hộp theo dõi, con thú to lớn lao vào tấn công, con người nhỏ bé đứng yên như tượng; anh ta không động đậy, anh ta không sợ, và trong tay anh ta lưỡi kiếm mỏng manh vung lên lấp lánh ánh bạc trong ánh nắng: con thú có đôi sừng nhọn hoắt lao vào mỗi lúc 1 gần, con người đó vẫn đứng không nhúc nhích, thế rồi chiếc kiếm vung lên, đâm thẳng vào tim con thú ngập đến tận cán kiếm, con vật ngã quỵ xuống cái chết, còn con người không bị thương tích gì. Thật là dũng cảm. Thật là tuyệt vời! Ôi! Giá mà mình yêu người đấu bò nhỉ! Con người đấu quyền Anh tranh giải - anh ta tàn bạo, là con thú mang hình người, là người nguyên thủy ăn lông ở lỗ, là tên điên, để người ta đâm như máy vào bộ mặt ngu ngốc của mình mà còn vui sướng. Anh cứ đến Kitô đi, tôi sẽ dẫn đi xem môn thể thao dũng cảm, thể thao dành cho con người, cho người đấu bò và con bò.

Nhưng Giôn Han đến Kitô đâu có phải là để xem đấu bò, mà là vì Maria Valenxuêla. Anh ta lực lưỡng, chân tay thô thiển hơn. Thật ra anh còn to lớn hơn cả những người thuộc dòng giống của

anh ta. 2 con mắt của anh ta xanh, dầu cho tôi thấy chúng màu xám, mà đôi lúc chúng lại lạnh ánh thép. Những nét trên khuôn mặt của anh ta cũng thô thiển, không duyên dáng như của chúng tôi, còn quai hàm của anh ta trông khỏe. Hơn nữa, mặt anh ta lại cao râu nhẵn thín như cha cô. Tại sao có người lại tự thấy hổ thẹn về bộ râu trên mặt mình? Thế không phải là Chúa đã đánh nó vào đấy à? Đúng, tôi tin ở Chúa, ngài không phải thuộc loại tà giáo như nhiều người Anh. Chúa tốt lắm. Người đã làm nên tôi, 1 người Êcuado có hàng vạn nô lệ. Vậy nên khi tôi chết, tôi sẽ đi theo Chúa. Đúng, các vị cha cô nói đúng.

Nhưng Giôn Han thì sao? Anh ta là 1 người trầm tính. Anh ta lúc nào nói chuyện cũng hạ giọng, và không bao giờ nói chuyện mà lại vung tay vung chân cả. Chắc người ta sẽ nghĩ có lẽ trái tim anh ta là đá: vậy mà anh ta vẫn có chút nhiệt tình trong tim, vì anh ta đã theo Maria Valenxuêla đến Kitô. Mà anh ta nói thấp giọng, tay lại không vung vẩy, cho nên anh ta là súc vật, rõ ràng là 1 người vượn, 1 con thú dăn độn, dử tợn của thời xa xưa khoác cho mình lớp da hoang dại và sống trong hang hốc cùng với gấu và chó sói.

Lui Xécvalốt là bạn tôi, người bạn tốt nhất trong những người Êcuado. Anh ta là chủ 3 cái đồn điền cacao ở Naranhitoo và Chobô. ở Milagorô còn có 1 đồn điền mía to của anh ta. Anh ta có những cái ấp lớn ở Ambatô và Latacunga, và xuôi dưới bờ

biển anh ta có cỗ phần ở những giếng dầu. Ngoài ra anh ta cũng tiêu ồi tiền vào việc trồng cao su ở dọc theo sông Goayat. Anh ta hiện đại, giống người Mỹ; mà cũng giống người Mỹ, anh ta làm ăn buôn bán tất bật. Anh ta có nhiều tiền, nhưng cũng mang đi phung phí trong nhiều cuộc phiêu lưu, và lúc nào anh ta cũng cần nhiều tiền nữa để dành cho những cuộc phiêu lưu mới cũng như cho những cuộc phiêu lưu cũ. Anh ta có mặt ở khắp nơi và xem đủ mọi thứ. Khi anh ta còn rất trẻ, anh ta đã học ở học viện quân sự Mỹ mà ta gọi là Oetx Poanh. Có chuyện rắc rối. Anh ta bắt buộc phải từ chức. Anh ta không thích người Mỹ. Nhưng anh ta rất thích Maria Valenxuêla, người cùng 1 đất nước. Anh ta cũng cần tiền của chị ấy để có những cuộc phiêu lưu và cho mỏ vàng của anh ta ở động Êcuado, nơi có người da đỏ vẽ mặt sôg. Tôi là bạn anh ta. Chính tôi muốn anh ta lấy Maria Valenxuêla. Và lại, 1 đồng tiền của tôi nằm trong những cuộc phiêu lưu của anh ta, mà ở trong mỏ vàng rất giàu có, nhưng thoát tiền cần phải tiêu nhiều tiền trước khi nó sản sinh ra lãi. Nếu Lui Xécvalôt mà lấy Maria Valenxuêla chắc chắn tôi sẽ có nhiều tiền liền.

Nhưng Giôn Han đã theo Maria Valenxuêla về Kitô và chúng tôi thấy rõ ngay - chúng tôi đây là Lui Xécvalôt và tôi - rằng chị ấy rất đổi tử tế với anh ta. Người ta nói rằng phụ nữ muốn được sao hay vậy, nhưng trường hợp này lại không phải thế; vì Maria không đòi hỏi gì, ít nhất là đối với Giôn Han. Có thể câu chuyện

đó vẫn xảy ra như thường, thậm chí Lui Xécvalốt và tôi không có mặt ở trường đấu bò ở Kitô ngày hôm ấy. Nhưng thực ra hôm ấy chúng tôi lại có mặt. Và đây tôi xin kể cho các bạn nghe về những gì đã xảy ra.

Cả 4 chúng tôi ngồi 1 chỗ, vì chúng tôi là khách của Lui Xécvalốt. Chỗ đó gần ngay chỗ dành riêng cho Tổng thống. Phía bên kia là chỗ ngồi của tướng Hôxê Êlixêô Xalada. Cùng ngồi với ông ta có 2 vị tướng khác tên là Hoakin Emđara và Uaxixinô, rồi đến đại tá Haxintoo Phieroo và đại úy Bantaxadê Êchêvaria. Chỉ có Lui Xécvalốt mới có được địa vị của ảnh hưởng để kiếm được chỗ ngồi gần ngay tổng thống. Tôi biết rõ là bản thân Tổng thống đã bày tỏ lòng mong muốn với viên quản lý rằng Lui Xécvalốt nên ngồi chỗ đó.

Ban nhạc kết thúc bài quốc thiều Êcuado. Đám rước của những người đấu bò đã xong. Tổng thống gật đầu cho phép bắt đầu. Tiếng tù và nổi lên, và con bò lao vút vào, cả trường đấu huyên náo, bàng hoàng, những mũi phi tiêu cắm trên vai con vật rực như lửa còn bản thân con thú tìm kiếm điên cuồng bất cứ kẻ thù nào để tiêu diệt. Những người đấu bò ẩn ở phía sau những chỗ nấp và đợi. Đột nhiên có 5 người đấu bò xuất hiện từ phía, tay vung những chiếc áo choàng sặc sỡ. Con bò dừng lại khi nhìn thấy sự hào hiệp của kẻ thù, lưỡng lự không biết nên tấn công người nào. Rồi 1 người đấu bò tiến lên 1 mình để đến con bò.

Con thú rất tức giận. 2 chân trước của nó bới cát bụi mù. Rồi nó lao vào tấn công. Đầu cúi thấp xuống bực thẳng vào ngực 1 người đấu bò đó.

Lần tấn công đầu tiên của con bò luôn là 1 điều thú vị. Sau đó 1 lúc, tất nhiên là mọi người phải thấy chán, 1 trò chơi nhỏ mọn nên sự hứng thú cũng biến dần. Những cái lúc đầu tiên của con bò mới lý thú làm sao! Giôn Han mới xem lần đầu, nên cũng không tránh khỏi sự hồi hộp đó, cảnh 1 người tay cầm chỉ đỏ có 1 mảnh vải, còn con bò có 2 cái sừng nhọn hoắt giương ra qua bãi cát hút vào anh ta.

-Xem kìa! - Maria Valenxuêla kêu lên - Có tuyệt vời không chứ kìa?

Giôn Han gật đầu, nhưng không nhìn vào chị ấy. 2 mắt anh ta long lên, nhìn chăm chú vào cuộc đấu bò. Người đấu bò bước sang bên, rồi xoay cái áo choàng để tránh con bò và trải rộng cái áo lên vai mình.

-Theo ý anh thế nào? - Maria Valenxuêla hỏi - Thế không phải, theo anh gọi, là hành động thể thao chăng?

-1 việc làm rất thể thao - Giôn Han nói - Thật là thông minh.

Chị ấy vỗ tay reo mừng. 2 bàn tay bé nhỏ. Khán giả hoan hô.

Con bò quay lại và người đấu bò lại tránh, tung chiếc áo choàng lên vai, và khán giả lại hoan hô. Trò đó diễn ra 3 lần. Người đấu bò thật là tài giỏi. Sau đó, anh ta lui vào, 1 người đấu bò khác lại

ra đấu tiếp với con bò. Tiếp theo đó, họ cầm những ngọn thương có gắn cò vào 2 vai, vào 2 bên xương sống con bò, cứ 2 cái 1 lần, rồi Oócđenét bước ra - người đấu bò chính, tay cầm lưỡi kiếm dài và khoác chiếc áo màu đỏ. Những tiếng tù và rú lên báo hiệu giờ tận số của con bò. Anh ta đấu không được giỏi như Matextini. Song vẫn tốt chán. Bằng 1 lưỡi kiếm đâm thẳng vào tim con vật, và con bò quy hăn xuống nằm lăn ra chết liền. Đó là 1 mũi kiếm đẹp, dứt khoát và gọn. Tiếp đến là những tiếng hoan hô vang lừng, khán giả bình dân ném cả mũ xuống trường đấu. Maria Valenxuêla cùng những người khác vỗ tay, còn Giôn Han, với trái tim lạnh giá nên không xúc động trước sự việc đó, đã nhìn chị ấy 1 cách tò mò.

-Chị thích lắm à? - anh ta hỏi.

-Lúc nào cũng thích - Chị ấy nói, lại vỗ tay tiếp.

- Ngay từ khi còn bé cơ - Lui Xécvalôt nói - Tôi nhớ hôm đầu tiên cô ấy đi xem đấu bò. Lúc ấy mới có 4 tuổi. Cô ấy ngồi cạnh mẹ, và cũng giống như bây giờ, cô ấy vỗ tay. Cô ấy đúng là 1 phụ nữ Tây Ban Nha chính cống.

-Anh đã được xem đấu bò rồi nhé - Maria Valenxuêla nói với Giôn Han khi họ đang buộc những con la vào con bò chết đó và kéo ra ngoài - Anh đã nhìn thấy đấu bò và anh thích chứ? Anh có ý kiến gì không?

-Tôi thiết nghĩ con bò tiến thoái lưỡng nan - anh ta nói - Ngay từ

đầu đã thấy nó sẽ bị tiêu diệt. Vấn đề quá rõ ràng. Mọi người đều biết trước khi con bò bước vào trường đấu, số phận của nó đã được định đoạt. Theo tinh thần thể thao, người ta sẽ đặt vấn đề nghi vấn. 1 con bò chưa đấu với 1 người nào lại phải ra đấu với 5 người đã được đấu với nhiều con bò. Họ chẳng còn có đôi chút công bằng nếu để cho 1 người 1 bò đấu với nhau.

-Hoặc là 1 người đấu với 5 con bò - Maria Valenxuêla nói và chúng tôi phá lên cười. Lui Xécvalốt là người cười to nhất.

-Đúng thế - Giôn Han nói - Phải đấu 5 con bò mà phải là người, cũng như con bò, chẳng bao giờ vào trường đấu ấy, một người như ông chẳng hạn, ông Xécvalốt ạ.

-Nhưng người Tây Ban Nha chúng tôi lại thích đấu bò - Lui Xécvalốt nói. Và tôi dám chắc anh ta đã nhận được lời gợi ý bí mật mà tôi sẽ kể sau.

-Vậy đó chắc phải là 1 thú vui có văn hoá? - Giôn Han trả lời - Chúng tôi hàng ngày giết hàng nghìn con bò ở Chicagô, song có ai rồi hoi mà vào xem đấu.

-Đó là sát sinh - tôi nói - Nhưng đây là... là 1 nghệ thuật. Nó tinh tế. Nó đẹp, nó hiếm lắm.

-Không phải luôn luôn thế - Lui Xécvalốt nói - Tôi cũng đã xem nhiều người đấu bò vụng về và như vậy đâu có đẹp.

Anh ta rùng mình, và bộ mặt anh ta thể hiện cái mà ta thường gọi là sự ghê tởm, còn tôi, biết điều thâm kín về anh ta, bắt đầu đóng

vai của mình.

-Ông Han đây có lẽ đúng - Lui Xécvalốt nói - Như thế là không công bằng với con bò. Phải chăng chúng ta đây không biết rằng con bò đã không được uống nước trong 24 tiếng đồng hồ và chỉ trước khi trận đấu bắt đầu, nó mới được uống no nê nước sao?

-Vậy là nó bước vào trường đấu bụng đầy nước - Giôn Han nói nhanh và tôi thấy mắt anh ta xám ngoét lại, sắc như dao và lạnh lùng.

-Điều đó rất cần đối với thể thao - Lui Xécvalốt nói - Thế ông muốn con bò rất khoẻ để nó giết chết 5 người đấu bò kia chẳng?

-Tôi muốn là nó có 1 cơ hội để đánh lại - Giôn Han nói, quay mặt về phía trường đấu nhìn con bò thứ 2 bước vào.

Con bò này không được tốt giống lắm. Nó sợ sệt. Nó chạy quanh trường đấu tìm lối thoát thân. Những người đấu bò tiến lên và vung chiếc áo choàng, nhưng con vật không lao vào.

-1 con bò ngu xuẩn - Maria Valenxuêla nói.

-Tôi xin lỗi chị - Giôn Han nói - Nhưng tôi thấy đó chính là con bò khôn ngoan. Nó biết là không thể đấu lại với người được. Chị thấy không! Nó đã đánh hơi thấy cái chết trong trường đấu đấy. Đúng vậy. Con bò dừng lại chỗ con bò trước nằm chết, hít hí chỗ cát ướt và khịt khịt mũi. Nó lại vùng bỏ chạy nhanh, đầu ngừng lên, nhìn vào hàng nghìn con người đang la ó nó, quăng vỏ cam vào nó và cất tiếng chửi nó. Nhưng người thấy mùi máu, nó quyết

định lao vào tấn công người đấu bò, làm cho người đó không kịp tránh. Anh ta vút bỏ cái áo choàng và chạy vào chỗ ẩn. Con bò lao xầm vào bức tường của trường đấu. Và Giôn Han nói, giọng bình thản tựa như anh ta nói với bản thân mình:

-Tôi sẽ đóng góp 1000 đồng sucơ giúp trại hủi của thành phố Kitô nếu hôm nay con bò nào giết được 1 người.

-Anh thích bò à? - Maria Valenxuêla mỉm cười hỏi.

-Tôi không thích những người như vậy - Giôn Han nói - 1 người đấu bò không phải là 1 người dũng cảm. Dứt khoát không phải là 1 người dũng cảm. Chị xem kìa, lưỡi con bò đã thè cả ra rồi. Nó mệt lắm vậy mà chưa bắt đầu đấu.

-Nó khát nước - Lui Xécvalôt nói.

-Đúng là nó khát - Giôn Han nói - Thế mang cắt gân nó đi trước khi nó tiếp tục có an toàn hơn không?

Maria Valenxuêla nổi nóng trước lời nói miệt thị đó của Giôn Han. Nhưng Lui Xécvalôt mỉm cười, chỉ để tôi nhìn thấy, và trong óc tôi đã hình dung ra cái trò mà anh ta đang chơi. Anh ta và tôi sẽ là những ngọn thương. Con bò Mỹ to bự kia đang ngồi cùng với chúng tôi. Chúng tôi chỉ việc chích những ngọn giáo đó vào anh ta là anh ta nổi nóng ngay, và thế là sẽ không thể có việc cưới xin với Maria Valenxuêla. Đó là 1 trò thể thao hay. Mà tinh thần đấu bò đã ăn sâu vào máu thịt chúng tôi.

Con bò lúc này đã sôi máu lên rồi. Những người đấu bò càng

chọc tức con vật. Nó nhanh hơn, và đôi lúc quay ngoắt lại khiến cho 2 chân sau vấp loạn choạng và cái hông của nó cầy trên cát. Song nó chỉ húc vào những chiếc áo choàng được tung ra nên chẳng gây thiệt hại gì.

-Thật vô ích - Giôn Han nói - Nó đang đánh không khí kia!

-Nó tưởng cái áo choàng là kẻ thù của nó - Maria Valenxuêla giải thích - Anh hãy trông xem, người đấu bò thông minh chưa kia, anh ta đánh lừa con bò giỏi quá!

-Bản chất của loài bò sinh ra là để bị lừa - Giôn Han nói - Đánh gió thế kia làm gì không bị giết. Những người đấu bò biết điều đó, khán giả biết điều đó. Chị biết điều đó, tôi biết điều đó, tất cả chúng ta ngay từ đầu đều biết rằng nó sẽ đánh nhau với gió thôi. Chỉ có con vật là không biết điều đó. Bản chất của loài vật là ngu si dần dộn như thế. Nó không có cơ hội nào khác.

-Điều đó rất đơn giản - Lui Xécvalốt trả lời - Khi tấn công, con bò lại nhắm mắt. Vì vậy...

-Người đấu bò tránh sang 1 bên và con vật lao trượt - Giôn Han ngắt lời.

-Đúng thế - Lui Xécvalốt nói - Đúng vậy. Con vật nhắm mắt lại và người đấu bò biết điều đó.

-Nhưng những con bò cái lại không nhắm mắt - Giôn Han nói - Tôi biết con bò ở quê, loại bò sữa giống Giơ-đi, làm cho cả bọn chạy toán loạn.

-Nhưng những người đấu bò không đấu với những con bò cái - Tôi nói.

-Họ sợ đấu với bò cái - Giôn Han nói.

-Đúng! - Lui Xécvalốt nói - Họ sợ đấu với bò cái. Giết chết những người đấu bò thì đâu còn gọi là thể thao nữa!

-Nhưng nếu thỉnh thoảng có 1 người đấu bò chết thì mới gọi là thể thao được - Giôn Han nói - Khi tôi trở về già, và có thể còn bị tàn tật nữa, mà vẫn phải kiếm ăn trong khi không có khả năng làm việc nặng nhọc, lúc đó tôi sẽ trở thành 1 người đấu bò. Đó là 1 công việc nhẹ nhàng dành cho các nhà quý phái lớn tuổi và những người đã về hưu.

-Trông kìa! - Maria Valenxuêla nói khi con bò lao dừng mãi, làm người đấu bò phải vung cái áo choàng để tránh - Cần phải khéo léo mới tránh nổi con vật chứ!

-Đúng thế - Giôn Han nói - Nhưng tôi nghĩ rằng phải cần nghìn lần khôn khéo hơn thế để tránh những cú đâm liên tiếp và nhanh của võ sĩ quyền Anh có đôi mắt mở to và đánh những cú đánh thông minh. Hơn nữa, con bò không muốn đấu. Xem kìa, nó bỏ chạy kìa!

-Con bò đó không tốt, vì nó bỏ chạy quanh trường đấu, tìm đường thoát ra ngoài.

-Tuy thế, những con bò này đôi lúc cũng vô cùng nguy hiểm - Lui Xécvalốt nói - Không ai có thể biết trước được nó sẽ có

những hành động gì tiếp theo. Chúng rất khôn ngoan. Chúng chỉ giống bò cái có 1 nử. Những người đầu bò không ưa gì chúng.

Xem kìa! Nó quay lại kìa!

1 lần nữa, bị lạc hướng và tức giận trước việc bức tường chắn không cho nó thoát ra, con bò liền tấn công kẻ thù của mình 1 cách dũng cảm.

-Lưỡi con thú thè ra kìa - Giôn Han nói - Trước hết, họ cho nó uống nước no nê. Sau đó vẫn cho nó một nhòai ra, hết người này tiếp đến người khác, dủ nó đấu với không khí. Khi 1 vài người làm cho nó mệt, những người kia ngồi nghỉ, nhưng con vật không được nghỉ 1 giây nào. Sau đó, khi không còn sức và nhanh nhẹn nữa, người đầu bò chính đâm nhát gươm vào nó. Đã đến lúc đâm những ngọn thương vào. 1 người cố sức đâm những ngọn thương vào đúng chỗ hiểm 3 lần liền, nhưng cả 3 lần đều đâm trượt. Làm như thế chỉ gây thêm bức tức và khiến nó điên lên. Như ta biết mỗi lần phải đâm 2 ngọn thương vào vai, rồi vào 2 bên xương sống và sát ngay đó. Nếu chỉ đâm trúng 1 chỗ thôi thì vẫn không ăn thua. Đám người ngồi xem hò hét và gọi Oócdônét. Rồi Oócdônét làm nên chuyện vĩ đại. 4 lần anh ta đứng ra, và cả 3 lần chỉ cần lần đầu thực hiện việc đâm đã trúng ngay, làm ngọn thương đâm đúng chỗ không trượt ngọn nào, trên lưng con vật đeo tám ngọn thương chụm vào 1 chốc. Cả đám người điên cuồng reo hò, rồi 1 trận mưa mũ và tiền rơi lả tả

xuống bãi cát của trường đấu.

Nhưng ngay lúc đó, con bò bất ngờ tấn công 1 người đấu bò.

Người đó trượt chân ngã và sợ cuống cuống. Con bò đâm trúng anh ta, nhưng cũng may anh lại lọt vào 2 cái sừng rộng. Trong lúc khán giả nín thở và im lặng theo dõi, thì Giôn Han đứng dậy và hét lên vui sướng. Mọi người chúng tôi im phăng phắc, chỉ riêng anh ta hò hét, mà lại hò hét ủng hộ con bò. Ta thấy ngay là anh ta muốn người đó bị giết chết. Trái tim anh ta thật tàn bạo. Cử chỉ xấu xa này làm mọi người ngồi chỗ tướng Xaulada phản nộ, sau đó họ la ó phản đối. Còn Uxixinô Caxtilô thì bảo thẳng vào mặt anh ta rằng anh ta là giống chó lai và những thứ xấu khác. Những câu chửi đó bằng tiếng Tây Ban Nha nên Giôn Han không hiểu gì. Anh ta vẫn đứng và hò hét, có lẽ đến 10 giây, và con vật bị nhử sang tấn công những người đấu bò khác, do đó người kia đứng dậy được.

-Thế là con vật lại bỏ lỡ dịp - Giôn Han buồn bực nói khi anh ta ngồi xuống - Anh ta lại không bị thương tích. Họ dủ cho con vật bỏ anh ta - Sau đó anh ta quay sang Maria Valenxuêla nói - Tôi xin lỗi. Tôi hứng quá.

Chị ấy mỉm cười rồi lấy cái quạt đánh khẽ vào cánh tay như quở trách:

-Lần đầu anh xem đấu bò mà - chị ấy kêu lên - Càng xem anh sẽ càng không muốn con người chết. Người Mỹ các anh tàn bạo

hơn chúng tôi. Chính đó là vì các anh đấu quyền anh ăn tiền.

Chúng tôi chỉ đến xem bò chết thôi!

-Nhưng tôi muốn con bò có 1 dịp nào đó - anh ta trả lời - Rồi
ràng đúng lúc ấy tôi sẽ thôi không khó chịu trước những người
lợi dụng con bò.

Tiếng tù và rú lên báo hiệu đến giờ con bò bị hạ thủ. Oócđônét
đứng dậy, tay giơ kiếm và tấm vải đỏ. Nhưng con vật lại thay đổi
và không muốn đấu nữa. Oócđônét giậm chân trên cát và hét lên,
rồi vung tấm vải đỏ. Con bò lao vào nhưng không còn lòng nào
mà chiến đấu. Lần tấn công đó không có trọng lượng, rất yếu ớt.
Lưỡi kiếm cắm ngập vào tận xương và cong lại. Oócđônét lấy
lưỡi kiếm khác. Con bò lại nổi máu tấn công lần nữa. 5 lần
Oócđônét tấn công và lần nào kiếm cũng cắm, nhưng chỉ cắm có
1 nửa, hay cắm sâu vào tận xương. Lần thứ 6, lưỡi kiếm cắm
ngập tận cán. Nhưng lần đâm đó lại không trúng đích, vì đâm
trượt tim, xuyên qua xương sườn thò cả mũi kiếm sang sườn bên
kia. Khán giả la ó người đấu bò. Tôi liếc nhìn Giôn Han. Anh ta
ngồi im lặng, không nhúc nhích. Tôi có thể nhìn thấy anh ta
nghiến răng, 2 bàn tay nắm chặt vào thành lan can chỗ ngồi.
Cuộc đấu bò lúc này đã kết thúc. Con bò bị đâm thương nặng
vẫn lê lặt lè vì lưỡi kiếm đâm xuyên qua người nó. Nó bỏ chạy
vòng quanh trường đấu, ngược nhìn biết bao bộ mặt.

-ý nó nói: "Lạy chúa cho tôi ra khỏi đây, tôi không muốn đấu

nữa" - Giôn Han nói.

Thế là hết. Anh ta không nói gì nữa, mà chỉ ngồi nhìn mặc dù đôi lúc có ngoảnh nhìn Maria Valenxuêla xem chị ấy thương thức ra sao. Chị ấy rất bức với người đấu bò. Anh ta vụng về, mà chị ấy lại muốn được xem 1 cuộc biểu diễn thông minh.

Lúc này con bò rất mệt, và quy dần vì mất nhiều máu, nhưng vẫn còn lâu mới chết. Nó bước chậm chạp vòng quanh trường đấu, tìm lối ra. Nó không lao vào tấn công. Đối với nó, thế là đủ lắm rồi. Nhưng người ta phải giết chết nó. Có 1 chỗ ở cổ con bò, phía sau đó là nó chết liền. Oócdônét bước lên phía trước nó và hạ thấp tấm vải đỏ xuống sát đất. Con vật không lao vào. Nó đứng nguyên và hí vào tấm vải, hạ thấp hẳn đầu xuống. Con bò quay đầu lên, và thế là đâm bị trượt. Rồi nó nhìn cái kiếm. Khi Oócdônét di chuyển cái khăn trên đất, con bò quên cái kiếm và lại cúi đầu xuống gửi cái khăn. Oócdônét lại đâm, và anh ta lại đâm trượt. Anh ta đâm nhiều lần. Thật là 1 hành động ngu xuẩn. Giôn Han không nói gì. Cuối cùng cũng đâm trúng và con bò ngã lăn ra bãi cát, chết ngay, rồi những con la vôi được đưa vào để kéo nó ra.

-Những người nước nói đây là 1 môn thể thao tàn bạo chứ gì? -

Lui Xécvalót nói - Rằng như vậy là không nhân đạo. Rằng như vậy là không tốt đối với con bò, chứ gì?

-Không - Giôn Han nói - Đối với con bò thì không quan trọng

lắm. Những kẻ ngồi xem mới khốn nạn, những kẻ như thế thật là hèn hạ. Nó dạy họ tìm nguồn vui trong cái đau đớn của loài vật. 5 kẻ đấu bò thật là hèn hạ, lại đi đấu với 1 con bò ngu si. Vì vậy, những kẻ đứng xem cũng để học trở thành những kẻ hèn hạ đó. Con bò chết, nhưng những kẻ ngồi xem thì vẫn sống và học được 1 bài học.

Maria Valenxuêla không nói 1 lời. Chị cũng không nhìn anh ta. Nhưng chị nghe hết những gì anh ta nói và 2 má chị giận tái mét. Chị ấy nhìn suốt trường đấu và lấy tay quạt, nhưng tôi biết 2 bàn tay chị ấy run lên, Giôn Han cũng không nhìn chị ấy. Anh ta nói tiếp, coi như không có chị ấy ở đó. Cả anh ta cũng tức giận, sôi máu lên.

-Đó là môn thể thao hèn hạ của 1 loại người hèn hạ - anh ta nói.

-à - Lui Xécvalốt nói khẽ - anh cho là anh hiểu chúng tôi?

-Giờ đây tôi hiểu toà án Dị Giáo Tây Ban Nha - Giôn Han - Chắc nó phải lý thú hơn đấu bò.

Lui Xécvalốt mỉm cười không nói gì. Anh ta liếc nhìn Maria Valenxuêla và biết rằng cuộc đấu bò ở chỗ họ ngồi đã thắng. Từ lúc ấy chẳng bao giờ chị ấy đáp lời tên người nước ngoài nói những điều như vậy. Nhưng cả tôi và Lui Xécvalốt đều không ai ngờ đến kết quả của ngày hôm đó. Tôi sợ rằng mình không hiểu hết những người nước ngoài. Làm thế nào chúng tôi có thể biết được Giôn Han, từ 1 người tức giận 1 cách dữ tợn như vậy lại

đột nhiên điên được? Nhưng như chúng ta sẽ biết, anh ta đã điên. Anh ta tự nhủ rằng con bò đối với anh ta không quan trọng gì lắm. Vậy tại sao con ngựa lại quan trọng làm vậy? Như thế tôi không thể nào hiểu nổi. Đầu óc của Giôn Han thiếu logic. Đó là lời giải thích duy nhất.

-ở Kitô đưa ngựa vào trường đấu bò là chuyện không phải thường xuyên. - Lui Xécvalôt nói nhìn lên bảng chương trình - ở Tây Ban Nha, vấn đề này là phổ biến. Còn ở Kitô, hôm nay do được phép đặc biệt, chúng tôi mới có ngựa đấu trong trường đấu. Sau đây là cuộc đấu giữa bò và ngựa cùng người đấu bò. Những người vác thương và cưỡi ngựa ấy mà.

-Con bò sẽ bị giết trước tiên - Giôn Han nói - Thế những con ngựa sau đó cũng bị chết như vậy chứ?

-Người ta bịt mắt những con ngựa để chúng không nhìn thấy những con bò - Lui Xécvalôt nói - Tôi đã chứng kiến nhiều con ngựa bị giết chết. Cảnh tượng thật là ghê gớm.

-Tôi đã nhìn thấy người ta giết bò - Giôn Han nói - Bây giờ tôi lại chứng kiến cảnh ngựa bị giết chết để tôi may ra có thể hiểu 1 cách đầy đủ hơn những điểm cao đẹp của môn thể thao này.

-Đó là những con ngựa già - Lui Xécvalôt nói - Không còn dùng được vào việc gì nữa.

-Ra vậy - Giôn Han nói.

Con bò thứ 3 tiến vào, và trong nháy mắt cả 2 người đấu bò xông

ra, 1 người đứng ngay ở dưới chỗ chúng tôi ngồi. Anh ta cười 1 con ngựa gầy và già, đúng thế, trông trơ xương và gẻ lở.

-Thật là tuyệt vời cho con ngựa đáng thương kia, lại có thể chịu được gánh nặng của con người cười nó - Giôn Han nói - Bây giờ con ngựa đấu với con bò, dùng loại vũ khí gì?

-Con ngựa không đấu với con bò đâu - Lui Xécvalốt nói.

-Ồ - Giôn Han nói - Vậy con ngựa chỉ dùng để cho con bò nó húc? Vì thế mà nó bị bịt mắt để không nhìn thấy con bò xông lại húc nó.

-Hoàn toàn không phải thế - tôi nói - Ngọn thương của người đấu bò dùng để ngăn không cho con bò húc con ngựa.

-Thế ra cũng hiếm khi ngựa bị bò húc? - Giôn Han hỏi.

-Không đúng - Lui Xécvalốt nói - ở Xôvin tôi chứng kiến có 18 con bò bị giết chết trong

1 ngày, và khán giả còn hò hét cho thêm ngựa nữa vào đấu.

-Thế chúng cũng bị bịt mắt như con ngựa này chứ? - Giôn Han hỏi.

-Đúng - Lui Xécvalốt trả lời.

Sau đó, chúng tôi không nói chuyện nữa, mà chăm chú theo dõi cuộc đấu. Giôn Han luôn luôn tỏ ra điên đầu, nhưng chúng tôi không hiểu nguyên nhân tại sao vậy. Con bò lùi bước không tấn công con ngựa. Còn ngựa thì đứng lì ra, mà cũng do nó không nhìn thấy người đấu bò đang kích động cho con bò tấn công nó.

Những người đấu bò trêu con bò bằng cách vung chiếc áo choàng lên, và khi con bò tấn công, họ chạy về phía con ngựa rồi về chỗ ẩn của mình. Cuối cùng, con bò nổi nóng, rồi nhìn thấy con ngựa đứng trước mặt mình.

-Con ngựa không biết, con ngựa không biết - Giôn Han thì thầm 1 mình, không hay rằng anh ta đã bày tỏ ý nghĩ của mình quá to. Con bò lao vào tấn công, và dĩ nhiên con ngựa chẳng hay biết tí gì cho đến khi người đấu bò thua và cả 2 cái sừng bò cắm phập vào bụng con ngựa. Con bò khoẻ kỳ lạ. Nhìn cảnh con vật biểu diễn sức mạnh thì thật tuyệt vời. Nó nhấc bổng con ngựa lên trên không, rồi khi nó hạ xuống đất ngay bên người nó, người đấu bò nhảy vọt xuống chạy thoát thân, trong lúc đó những người đấu bò khác dủ cho con bò đi chỗ khác. Những bộ phận chính trong người con ngựa đã ngừng hoạt động, nhưng nó vẫn vùng dậy kêu rống lên. Tiếng kêu đó chính là tiếng kêu của loài ngựa, nó làm cho Giôn Han hoàn toàn điên lên. Anh ta cũng đứng dậy. Tôi nghe thấy anh ta khẽ nguyên rủa. Mắt anh ta dán vào con ngựa đang rống ầm ĩ, cổ vùng chạy nhưng nó lại ngã quỵ xuống ngay, lăn ngửa người và chổng 4 vó lên trời, vùng vẫy loạn xạ. Con bò lại lao vào và húc đi húc lại cho đến lúc con ngựa chết hẳn.

Giôn Han lúc này đứng dậy. Mắt anh ta không lạnh như thép nữa, mà bùng lên ngọn lửa xanh. Anh ta nhìn vào Maria Valenxuêla, chị ấy nhìn anh ta, và trên khuôn mặt anh ta hiện lên

sự ghê tởm. Con người anh ta lúc này trở nên điên loạn. Con ngựa lúc này đã chết: mọi người nhìn, mà anh ta lại to lớn. Nên trông càng rõ.

-Ngồi xuống đi! - Lui Xécvalốt nói - kéo trông anh lồ bịch lăm đấy.

Giôn Han không đáp lại. Anh ta vung nắm đấm ra đánh thẳng vào mặt Lui Xécvalốt, khiến anh ngã lăn quay ra ghế và không đứng dậy nổi. Anh không còn nhìn thấy gì nữa. Nhưng tôi chứng kiến hết mọi chuyện Uxixinô Caxtilô ngồi ở chỗ bên cạnh ngã người ra lấy cái gậy giáng thẳng vào mặt Giôn Han. Giôn Han đấm anh ngã dúi vào tường Xalada, khiến ông ta cũng lăn kềnh ra. Ta gọi cơn giận lôi đình của Giôn Han lúc này là cơn giận Trương Phi chứ còn gì nữa? Con người dã thú của anh ta bung ra và găm rú con người dã thú ăn lông ở lỗ từ ngàn xưa.

-Mi đến xem đấu bò - tôi nghe thấy anh ta nói như thế - Thề có Chúa, ta sẽ cho mi biết thế nào là trận đấu người.

Thế là đánh nhau. Lính gác chỗ Tổng thống ngồi nhảy vội lại, nhưng anh ta vớ được khẩu súng của 1 người lính, vung lên phang vào đầu họ. Từ chỗ khác, đại tá Haxintô Phiêrô giờ súng lục bắn anh ta. Phát súng đầu tiên bắt chết 1 người lính. Tôi chứng kiến đúng như vậy. Nhưng phát súng thứ 2 bắn đúng sườn Giôn Han. Anh ta cất tiếng chửi rồi lao mạnh lưỡi lê đâm vào mình đại tá Haxintô Phiêrô. Trông thấy mà cứ rùng cả mình.

Người Mỹ và người Anh là giống người dã man. Họ khinh miệt trò chơi đấu bò của chúng tôi, vậy mà họ lại vui sướng trước cảnh máu chảy. Hôm đó nhiều người bị giết vì Giôn Han, con số cao nhất chưa từng thấy trong lịch sử đấu bò ở Kitô, mà đúng ra của Goayakin và cả nước Êcuado.

Đó là tiếng kêu rống của loài ngựa. Nhưng tại sao Giôn Han lại không điên rồ trước cảnh con bò bị giết chết? Con vật vẫn là con vật, dù cho đó là con bò hay con ngựa. Giôn Han bị điên. Không còn có thể giải thích khác được. Anh ta điên 1 cách khát máu, chính anh ta là 1 con thú. Cái đó tôi để tùy các bạn đánh giá. Cái nào tồi tệ hơn cái nào - việc con bò húc chết con ngựa. Hay việc Giôn Han lấy lưỡi lê đâm đại tá Haxitô Phiêrô? Hơn nữa, Giôn Han còn dùng lưỡi lê đâm chết những người khác. Anh ta đúng là hung dữ như quỷ. Anh ta vật lộn với những viên đạn trong người, đúng là khó mà có thể giết chết được anh ta. Và Maria Valenxuêla là 1 phụ nữ dũng cảm. Khác với những người phụ nữ khác, chị ấy không kêu khóc cũng không ngất xỉu. Chị ấy ngồi yên nhìn chăm chăm qua trường đấu. Mặt chị ấy trắng bệch, rồi chị ấy quật nhưng không nhìn quanh đi đâu cả.

Tứ phía, lính và sĩ quan kéo đến, cả những người dân thường đã dụng cảm dệp được tên người nước ngoài điên rồ. Đúng là lúc ấy mọi người hét lên đòi giết chết tất cả những tên người nước ngoài. Đó là tiếng kêu thét cổ xưa của các nước Châu Mỹ Latinh,

phản kháng lại những tên người nước ngoài và những hành động man rợ của họ. Đúng thế, tiếng kêu gào vang lên. Nhưng những người Êcuado dũng cảm chỉ giết chết có Giôn Han, nhưng anh ta lại giết chết 7 người Êcuado trước. Ngoài ra, còn có nhiều người bị thương. Tôi đã xem nhiều cuộc đấu bò, nhưng chưa bao giờ tôi lại chứng kiến cái cảnh ghê tởm ở trên khán đài sau khi cuộc đấu bò kết thúc như thế. Chẳng khác gì 1 bãi chiến trường.

Người chết nằm rải rác khắp nơi, trong khi đó người bị thương nằm khóc than và rên rỉ, rồi 1 số trong họ cũng chết. Có 1 người bị Giôn Han đâm lưỡi lê xuyên qua bụng ôm chặt lấy người mà kêu thét lên. Tôi xin nói thật cảnh tượng này khủng khiếp hơn tiếng kêu rống của hàng ngàn con ngựa.

Không, Maria Valenxuêla không lấy Lui Xécvalốt. Tôi thấy tiếc. Anh ta là bạn tôi, và lại bao nhiêu tiền của tôi đã tung vào những cuộc phiêu lưu làm ăn của anh ta. 5 tuần sau những nhà phẫu thuật mới tháo băng khỏi mặt anh ta. Trên má anh ta vẫn còn 1 chiếc sẹo ngay dưới mắt cho đến ngày nay. Ấy thế mà Giôn Han chỉ đánh anh ta bằng 1 quả đấm để tay trần. Maria Valenxuêla hiện nay đang ở áo. Người ta đồn chị ấy lấy hoàng tử nước áo hay 1 người quý tộc nào đó. Tôi không biết. Tôi nghĩ chị ấy yêu Giôn Han trước khi anh ta theo chị ấy đến Kitô để xem đấu bò. Nhưng tại sao lại vì con ngựa nhỉ? Đó chính là điều tôi muốn biết. Tại sao anh ta xem đấu bò mà lại nói điều đó không quan

trọng, rồi liền ngay đó anh ta phát điên đến là khủng khiếp chỉ vì con ngựa kêu rống lên? Không thể nào hiểu nổi những người nước ngoài. Họ là những kẻ dã man.